

Jórun Høgnesen, lærari, Klaksvík í røðu
á Føroya Fólkaháskúla á ólavsøku 1998:

Mentan er at dyrka



Við tjóðskaparaligan marknaðstein: Ein gamal siður hevur verið at halda fólka-fund úti á háskúlanum í Havn ólavsøku-aftan, beint aftaná kappróðurin.

Røðari í ár var Jórun Høgnesen, lærari í Klaksvík.

Hon tosaði nógv um ta nýggju tíðina og avbjóðingarnar, sum liggja í henni, tí hóast vit eru smá, eru vit ein partur í alheims samfelagnum og tí mugu vit taka ímóti avbjóðingunum. – Men vit mugu eisini brynja okkum til hesar avbjóðingar, so at vit eisini hava okkurt seta ímóti.

– At vera bangin fyri tí nýggja er ikki nakað sjáldsamt fyrbrigdi, men tað er ikki rætt at gera eitt lítið land minni við innibyrgeja seg frá øllum nýggjum úttanfrá, segði Jórun Høgnesen, lærari í Klaksvík á fólkafundinum á háskúlanum ólavsøkuaftan

Vit føroyingar standa í dag við ein tjóðskaparaligan marknaðstein, og skulu um ikki langa tíð taka støðu til sera týðandi spurningar fyri land og fólk.

Fyri øld síðani stóð okkara fólk fyri eini líknandi avbjóðing. Bóndasamfelagið fór at ríðla og fiskivinnusamfelagið fór so smátt at

síggja dagsins ljós. Eina-handilin var burtur, og hetta førði við sær, at samskiptið við umheimin vaks.

Tilvitanið um føroyingar sum eina tjóð vaks, og ansurin fyri fólksins hvørvandi mentan og máli vaknaði.

Tað var ikki ein sjálffylgja at føroyskum máli bleiv lív lagað, og tí tóku fólk seg saman at stovna Føroyingafelag í Føroyum, við tí endamáli at varðveita føroyskt mál og siðir. Hetta var í 1888. Um hetta mundið livdi føroyskt mál í kvæðum og sum túnatos.

Háskúlin – ein varði

Í 1899 kom Føroya Fólkaháskúli, ið dró eina línu við Føroyingafelag í so máta. Her var dentur lagdur á tað livandi orðið, tí eitt fólk, sum ikki kennir sína søgu, er eitt fátækt fólk, og kann skjótt missa seg burtur sum tjóð. Háskúlin og háskúlærslan hevur havt stóran týðning í føroyskum mentunarlívi. Hesin skúli hevur víðkað sjónarringin hjá ungum føroyingum og hevur eggið mongum til víðari útbúgving. Mangir næmingar av háskúlanum hava

slóðað fyri og sett spor eftir seg í føroyska samfelagnum. Háskúlin er ein varði í føroyskari søgu og kann vónandi framyvir verða mennandi og kveikjandi

fyrí føroyskan ungdom.

Málið er livandi

Stríðið fyrí føroyskum máli, ið byrjaði í 1888, gjørdist harðari og drúgvani enn ein

kundi rokna við. Tað gekk nærur hálv øld og ikki fyrr enn í 1938 bleiv føroyskt mál viðurkent sum undirvísingarmál í fólkháskúlanum og í 1939 sum kirkju-

mál. Tá vóru ikki allar súðir sýftar tá, tí eg havi sjálf gingið í skúla, tá føroyskt var undirvísingarmál og ein lærugrein, men nærur allar lærubøkur annars vóru á



Nú ræður um at hava árræði: Fitt av fólki hittist hvørt á Føroya Fólkaháskúla til fólkafundar. Nú ræður um at hava árræði, eins og gomlu háskulamenninir, segði røðarin, Jórun Høgnesen úr Klaksvík